

zieke verplaatsen. Wel, ik geloof, dat hij gelijk heeft. Hier ligt dus een weg naar correctie open. Deze weg voert vanzelf naar het in de NN gegeven advies: meer geduld. Maar dan doemt terstond weer een probleem op. Een probleem, dat ikzelf maar al te goed ken: ik ben in menig ziektegeval in twijfel, of men de plicht — laat staan het recht — heeft om een zieke net zo lang onder „druk” te zetten, tot hij of zij heeft toegegeven. Te zeer erken ik hun recht op een eigen vrije (?) beslissing. Deze zieken zie ik dus — collega DÖLL zal dit begrijpen — niet als thuishorend in het register van een psychiater.

Met dit wederwoord geef ik de discussie een ietwat andere richting. Het zou mij verheugen, wanneer ook anderen zich uitspraken.

Arnhem, 11 juni 1963

ERYTREMIE BIJ EEN ZUIGELING

In de eerste plaats wil ik collega VAN ROOTSELAAR (1963) dank zeggen voor zijn opmerkingen.

Inderdaad werd er bij de sectie van het patiëntje, beschreven door DIJKSTRA en HALBERTSMA (1940), dat stief aan een sepsis, een afwijking gevonden aan het hart. Zij beschreven deze afwijking als volgt: „Extensive fresh endocarditis verrucosa of the mitral valves was found. On microscopic examination these verrucae proved to be laden with streptococci. We found acute inflammation not only of the mitral valves but of one of the chordae tendineae, which was much thickened; this can have resulted only from a much older inflammation. It should be pointed out that this lesion was so limited that a valvular defect cannot have existed. The heart was not enlarged; it weighed 160 Gm. No other changes were found in the heart except many coccic emboli in the capillaries of the muscle”.

Vast staat dus, dat de anatomische hartafwijking slechts gering is geweest. Polycythemie ten gevolge van klepgebreken komt slechts voor bij grote afwijkingen, gepaard met cyanose.

Wat de opmerking betreft omtrent het beoordelen van het al of niet aanwezig zijn van hypoxie aan de hand van een thoraxfoto, moet ik toegeven, dat de redactie van de zin in mijn artikel aanleiding zou kunnen geven tot misverstand. Bedoeld was te zeggen, dat het bestaan van hypoxie uitgesloten kon worden op grond van de vooraf beschreven klinische symptomen met als sluitstuk het röntgenbeeld.

Naar aanleiding van de derde opmerking ten aanzien van de abnormale hemoglobine kan ik meedelen, dat er een normaal percentage HbF (1 pct) was en HbA₂ (2,8 pct). (Dit laatste werd bepaald op het Centraal Laboratorium van de Bloedtransfusie-dienst van het Nederlandsche Rode Kruis).

Literatuur: DIJKSTRA, O. H. en T. HALBERTSMA (1940) *Amer. J. Dis. Child.* **60**, 907. — ROOTSELAAR, F. J. VAN (1963) *Ned. T. Geneesk.* **107**, 1057.

Amsterdam, 12 juni 1963

J. G. KOPPE

LEVEN OP ANDERE PLANETEN

In zijn fraaie en bondige Caput Selectum „Leven op andere planeten” komt Prof. JONGBLOED (1963) o.a. tot de conclusie: „Als het eerste leven op aarde zuiver door toeval is ontstaan, mogen wij rustig aannemen, dat er op geen andere planeet leven bestaat, zoals wij dat kennen”.

Het komt mij voor dat de bewijsvoering voor deze conclusie niet helemaal sluitend is. In het artikel wordt impliciet gesteld dat slechts een uiterst kleine functie van de 10^{1000} theoretisch mogelijke eiwitmoleculen voor de opbouw van

levende organismen geschikt zou zijn, zodat de kans dat een levensvatbaar eiwit ontstond, onvoorstelbaar klein was.

Het is echter volstrekt niet uitgesloten dat juist een aanzienlijk aantal combinatie-mogelijkheden onder de op de oeraarde heersende omstandigheden levensvatbare eiwitten opleverde.

Als er van de 10^{1000} mogelijkheden bv. 0,01 pct of 10^{996} levensvatbaar zijn, zou de kans op de vorming van zo'n eiwit 1:10.000 hebben bedragen, hetgeen een zeer reële mogelijkheid betekent. Men behoeft onder die omstandigheden geen richting-gevende factor bij de vorming van de levenseiwitten te postuleren. Dat het aantal ons omringende levenseiwitten (bv. 10^8) ten opzichte van het aantal mogelijkheden (10^{1000}) zo gering is, zoals Prof. JONGBLOED constateert, vindt dan een volkomen ongedwongen verklaring in het feit dat de oertijd (10^{17} seconden) te kort was om meer combinaties te doen ontstaan.

Om te weten te komen of de vorming van levensvatbaar eiwit berust op een statistisch hoogst onwaarschijnlijk toeval, zou men allereerst nauwkeurig de minimum-voorwaarden moeten formuleren, waaraan een eiwit moet voldoen om te kunnen dienen tot de opbouw van levende organismen. Deze voorwaarden zouden wel eens kunnen blijken veel minder stringent te zijn dan wij momenteel nog menen. Veel moeilijker te verklaren lijkt vooralsnog, zoals Prof. JONGBLOED terecht opmerkt, hoe uit deze eiwitdeeltjes levende organismen ontstaan, waarvan immers de essentie in de georganiseerde structuur ligt.

Een richtinggevende (= „organiserende”) factor kunnen wij dáarbij wellicht niet wegdenken.

Literatuur: JONGBLOED, J. (1963) *Ned. T. Geneesk.* **107**, 1003. Rotterdam, 11 juni 1963

PH. JACOBS

BERICHTEN

BUITENLAND

België

Nature, ressources naturelles et société. — De XXXe semaine sociale van het instituut voor sociologie (Institut Solvay) van de Vrije Universiteit te Brussel wordt van 25 tot 29 november gehouden. De leergang zal gewijd zijn aan de eisen die de toeneming van de bevolking aan haar natuurlijke hulpbronnen stelt. Inlichtingen verstrekt het secretariaat, Leopoldpark, Brussel 4.

Canada

Kans en zekerheid. — De *Canadian medical Association Journal* van 4 mei (bl. 946) geeft een „annotation” over *Statistics and common sense*. De redactie meent dat in een toenemend aantal wetenschappelijke mededelingen sommige moderne statistische procedures verkeerd worden gebruikt, en met behulp van enige uitspraken van gezaghebbenden formuleert zij haar waarschuwing tegen „deification of chance”. Van die uitspraken volgen hier enkele aanhalingen. „There is no doubt that the application of biometrical methods has proved useful and has prevented the drawing of sweeping conclusions from too short series of cases, by indicating the frequency with which similar observations could have resulted from chance alone”. „The prestige of mathematics is so great that many persons forget that even in mathematical hands, *probability, chance, and random mean ignorance*. They come to think that, in the alembic of mathematics, chance in some way becomes certainty”. „They should know that there are statistical aspects of their own work for which they themselves must be responsible. Ordinarily the individual investigator knows his own material better than anyone else can know it, and ordinarily with a